

FOLK OG LAND

NR. 25 — 10. ARGANG

LØRDAG 16. september 1961

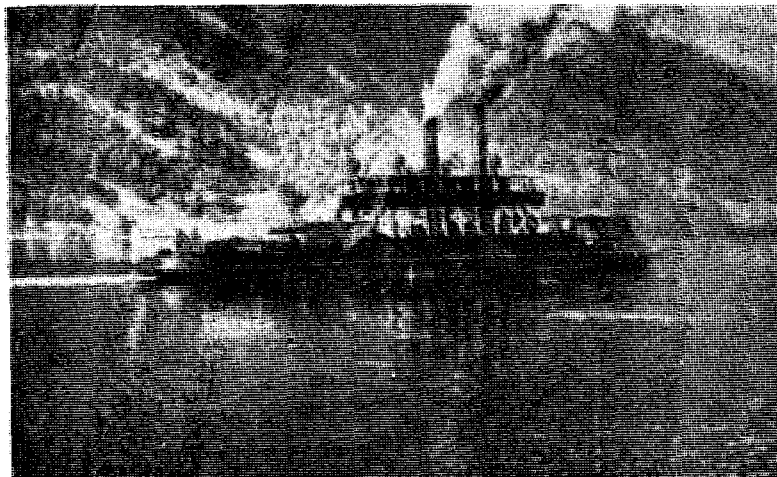
LØSSALG 75 ØRE

 Fra Aas Stornator
 Njundalen 21 B

Tyskerne og atomforskningen Da Hambro veltet

Artikkelen i tysk tidsskrift bekrefter Schoepkes påstand om at arbeidet på en tysk atombombe var innstillet før ferjesprengningen på Rjukan

amerikansk fredsforløp i august 1939

Tinnsjøfergen «Hydro» som ble sprengt etter britisk ordre

Fremdeles er et av de store helteepos i dette forløyede land beretningene om sprengningen av Tinnsjø-fergen «Hydro» 2. februar 1944. Hendelsen er forherliget i film, i bøker og er til og med eksportert som Norgespropaganda til det store utland, som ikke vet bedre. Men her i landet burde folk vite bedre. De burde vite at hele aksjonen, utført av nordmenn i britisk tjeneste var helt uten betydning for krigen og at det i beste fall dreier seg om uaktsomt drap på uskyldige mennesker. De burde vite dette fordi avdøde ingeniør Erhard Schoepke, i «8. mai» og også direkte overfor myndigheter og filmmakere, har klarlagt hele denne tragiske affære. Dette blads gamle lesere vil erindre at ingeniør Schoepke blant annet påviste at tyskerne på dette tidspunkt hadde opp-

gitt arbeidet med fremstilling av en atombombe, og at det heller ikke var tungtvann på ferjen som ble sprengt, bare kalliut.

I denne forbindelse kan det ha sin interesse å gjengi en tysk bekreftelse av idag på det ingeniør Schoepke allerede for år siden hevdet i **FOLK OG LAND**. Artiklen vi sikter til finnes i tidsskriftet **NATION EUROPA**'s august-hefte, er skrevet av Jost v. Heyde og heter «Deutsche Atomforschung». Vi gjengir et avsnitt:

Det avgjørende skritt inn i atomtidsalderen fant sted i 1938 i Tyskland. Kjemikeren og nobelpristageren Otto Hahn og professor Fritz Strassmann frembragte den første kunstige sprengning av uranatomet. Gjennom beskytning av atomene i dette tunge grunnstoff klarte de å spalte kjernen i det såkalte

isotop 235 i to middelstunge grunnstoffer av omtrent samme størrelse. Imidlertid måtte forskerne ennå avfyre hvert enkelt neutron til beskytning av urankjernen møysommelig og med stor bekostning med en neutron-«slynge». De til inn i krigen fremadskridende sensasjonelle tyske kjernespaltningseksperimenter ble prisgitt av Hahn-medarbeiderinnen Lisa Meitner til den danske professor Niels Bohr, som meddelte videre over Sverige og England til USA. På grunn av de tyske kjernespaltningsresultater ble det derover satt inn en feberaktig forskning — med det eneste mål å skaffe en **atombombe**. I dette prosjekt ble det satt inn 1 million mennesker! Til sist ble som kjent to slike bomber — uten strategisk nødvendighet — kastet.

I 1942 lykkedes det den italienske fysiker Enrico Fermi i USA for første gang å gjøre en primitiv atommåle «kritisk». Dette i alminnelighet galt oppfattede og med urette fryktede ord betyr at ved eksplosjonen av en beskyttet atomkjerne blir noen neutroner slynget ut. Disse bringer på sin side nye kjerner til spaltning — riktignok bare av bestemte isotoper og i overensstemmelse med loven om materiens vedlikehold. Også en kjedereaksjon har som følge av det sine klart opptrukne fysiske grenser. Ved Fermi-eksperimentet overtok forøvrig smådelene av den kosmiske høydestråling rollen som «fyrstikker» og denne fremgangsmåte blir fremdeles benyttet.

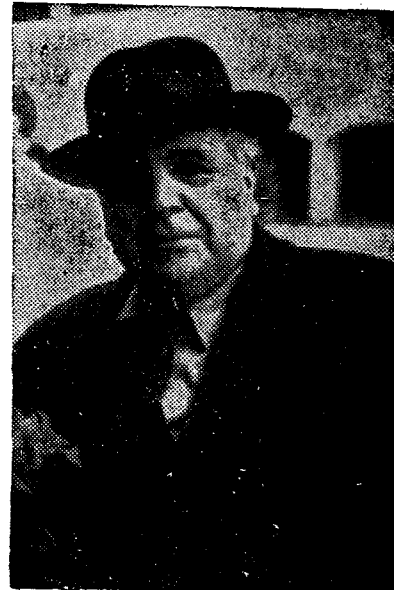
En dosent har trefende sammenlignet kjernespaltningen med det å kaste en sten i kronen på et tre fullt besatt med epler. Riktignok faller ikke de trufne partikler straks som epler ut av sine atomkjerne-«trekroner», men de blir snarere som gjennom små sprengladninger drevet

(Forts. side 2)

Amerikanske revisjonister frisker opp hendelser på møtet av Den interparlamentariske Union i Oslo

«Entlarvte Heuchelei», utgitt av Harry Elmer Barnes. Verlag Karl Heinz Priester, Wiesbaden.

I USA er der, i motsetning til i Norge, en god del historikere som ikke uten videre slår seg til ro med historieforskningen omkring verdenskrigen. De er representanter for en revisjon av den amerikanske historieskrivning, og kalles derfor også for revisjonister. Noen av dem med professor Harry Elmer Barnes i spissen har på amerikansk forlag utgitt noen av de resultater de i sin forskning er kommet til i en bok «Perpetual war for perpetual peace» (Evig krig for evig fred). Boken er nå også kommet i tysk oversettelse i noe utvidet form under titlen «Entlarvte Heuchelei» på Verlag Karl Heinz Priester. Det dreier seg om en kritisk gjennomgåelse av amerikansk utenrikspolitikk under og etter president Roosevelt, og med arbeidere er blant annet

C. J. HAMBRO

så kjente menn som Charles Callan Tansill, Frederic R. Sanborn, William Henry Chamberlin og William L. Neumann. Innledningen er skrevet av lederen for Institut für deutsche Nachkriegsgeschichte dr. Herbert Grabert.

Det er i sannhet et noe annet bilde enn det i den ny-

(Forts. side 6)

Heltedåden fremstilt på film

Englands avvisende holdning tvang Hitler til en pakt med Sovjet-samveldet. Her mottar Hitler Molotov.

«Tampen brenner» hr. Holm!

Av cand. oecon. LEIF SUNDT

I Olaf Holms interessante og velskrevne artikkel «Den forunderlige nøytralitet — Fra Rostock til Trysil» — Leser jeg med ikke så liten forbauselse om et noe mystisk britisk-fransk ultimatum, som den norske og svenske regjering hadde mottatt fra vestmaktene i begynnelsen av april dagene i 1940, og som man ifølge redaktør Fanebusts oppfatning og antagelig også etter herr Holms mening, «kan lese om i en svensk kvitbok, men her i landet ene og alene vært nevnt i en notis på siste side i «Farmand» denne sommeren!»

Ovennevnte anførsel synes jeg rent ut sagt må være ikke så lite av en overdrivelse, fordi det omhandlede ultimatum — betegnelsen lar seg meget vel forsvare, selv om dokumentet eller dokumentene det er tale om ikke i enhver henseende stemmer med den vedtatte definisjon, er nemlig identisk med vestmaktens beryktede noter av 5. april 1940. Innholdet av disse noter har flere ganger siden vært omtalt i en rekke norske publikasjoner. Bl. a. i flere aviser allerede i april dagene i 1940, og ikke minst av Victor Mogens i boken «Krigens Aar 1940», s. 299 & ff. (Boken ble utgitt av herr Mogens på eget forlag i 1940, og kan idag muligens leses på våre offentlige biblioteker).

I 1945 ble innholdet av de omhandlede noter utførlig referert i stortingsdokument nr. 5 for 1945, og fra denne viktige kilde er innholdet sikkert blitt omtalt et eller annet sted i Innstilling fra Undersøkelsskommissjonen av 1945 eller i et av bilagene til denne. Man kan formodentlig gå ut fra at man i avisene fra 1945 vil kunne finne visse antydninger om hva notene av 5. april 1940 inneholdt, skjønt man sikkert kan gå ut fra at de fleste norske aviser under de politiske konjunkturer som hersket i 1945 har skrevet om disse kompromiterende noter med en lett journalistisk harelabb.

Men senere er i hvert fall de omhandlede noter av 5. april blitt utførlig omtalt også i Norge, bl. a. av tidligere utenriksminister Halvdan Koht i hans bok «For Fred og Fridom i Krigstid», Tiden Norsk Forlag — Oslo 1957, s. 193 til 196, og på side 209, og ikke minst av forhenværende stortingspresident C. J. Hambro i hans bok «7. juni — 9. april — 7. juni», som ble utgitt på Gyldendal Norsk Forlag i 1956. (Sistnevnte bok ble i sin tid anmeldt av under- tegnede i Folk og Land).

I Hambros bok som har undertittelen «Historiske Dokumenter», er innholdet av de «mystiske» noter av 5. april 1940 gjengitt fra stortingsdokument nr. 5 for 1945 med den nynorske tekst som Koht brukte under sin redegjørelse i den utvidede utenrikskomité mandag den 8. april i anledning av vestmaktens mineutleggingsaksjon samme dag. (Referatet er gjengitt på s. 85 til 89).

Koht siterte forøvrig også innholdet av de to famøse møter i sin redegjørelse under det åpne stortingsmøte 8. april.

Det var på grunnlag av de opplysninger som han på dette tidspunkt fant å måtte meddele om notenes innhold, at man i Aftenpostens morgennummer for 9. april 1940 kunne lese den sensasjonelle men ikke desto mindre korrekte nyhet med overskriften: «Vestmaktene varslet krenkelsene i fredaksnoten!»

Av referatene i Stortingsdokument nr. 5 går det ellers frem at alle politikere som deltok under ordskiftene i Utenrikskomiteen og i det lukkede stortingsmøte 8. april 1940, ga uttrykk for at de var på det rene med at det var vestmaktene som gjennom sin aggressive krigspolitikk hadde skylden for at Norge mot sin vilje ble presset inn i krigen. (Vi vet også idag at Hitler personlig helst hadde foretrukket at Norge kunne opprettholdt nøytraliteten).

I denne sammenheng må det være tilstrekkelig ennå en gang å minne om utenriksminister Kohts slutningsuttalelse under det åpne stortingsmøte 8/4 1940, hvor han brukte disse anklagende ord om vestmaktens politikk: «Når vestmaktene seier at dei bryt folkeretten fordi dei vil vinne siger for denne same folkeretten, så er det lett å sjå kva slags moral det er som her blir nytta.

Vestmaktene fører krigen inn på norsk område, fordi dei meiner at dei dermed lettare skal vinne krigen. Det er den greie samanhengen med dette tiltaket». (Sitert etter Hambros bok «7. juni — 9. april — 7. juni», side 116).

Under det lukkede stortingsmøte mandag den 8. april kom Koht sågar med en ytring som synes å tyde på at han endelig har forstått det lumskede militære motiv som i virkeligheten lå til grunn for vestmaktens mineutleggingsaksjon. Under ordskiftet der føyet han nemlig til følgende meget opplysende ord: «Elles uttala eg meg i sjølve det løynlege stortingsmøte enda noko opnare — noko «ky-

Dødsfall

Tidligere byråsjef i Presse- direktoratet, Haakon Tveten er avgått ved døden 66 år gammel.

Tveten kunne se tilbake på en lang og fortjenstfull virksomhet i norsk presse da han under okkupasjonen ble knyttet til Pressedirektoratet, og han tilførte denne nye og uprøvede institusjon i det offentlige liv stor faglig viden og vilje til å vareta norsk presses interesser på beste måte. I 1945 ble han som andre medlemmer av Nasjonal Samling forfulgt og satt utenfor all journalistisk virksomhet. Imidlertid slapp han omsider til som korrekturleser i MORGENBLADET, hvor han virket til sin død.

Tveten var en god og samvittighetsfull pressemann med mange venner både i og utenfor pressekreter.

FOLK OG LAND

utkommer fra nå av hver uke igjen.

nisk» sa Lykke — om kva eg tenkte om vestmaktene, — at tiltaket deira mot Noreg gikk ut på å få flytt krigsfronten lenger bort frå deira egne land! (Utøvet her. Sitatet gjengitt fra «For Fred og Fridom i Krigstid», s. 218).

For å komme tilbake til herr Holms artikkel i nr. 24, har han bl. a. gjengitt noen utdrag fra en artikkel av redaktør Fanebust i «Sandnes og Jærens Avis», bør det vel for ordens skyld nevnes at den norske nøytralitetserklæring som ble offentliggjort i anledning av Storbritannias og Frankrikes krigserklæring til Tyskland, var datert 3. september 1939, ikke 8. september, slik som herr Fanebust synes å mene.

Men jeg er villig til å innrømme at denne innvending kan betegnes som pedantisk pirk, fordi, både H. M. Kong Haakon og daværende stortingspresident Hambro under åpningen av det overordentlige Storting den 8. september 1939 høytidelig bekreftet det tidligere avgitte nøytralitetsløfte og som gikk ut på at Norge i den krig som brøt ut «skulle vera fullkommen nøytral».

Ved åpningen av det overordentlige Storting 8. september 1939 uttalte Kong Haakon bl. a.: «Norge må i denne krig holde sig strengt nøytral, og jeg har herom utferdiget de nødvendige kunn- gjøringer».

Stortingspresident Hambro uttalte i tilslutning hertil bl. a.:

«Å trygge og sikre den Norges strenge nøytralitet som Deres Majestet har kunn- gjort, vil være ledemotivet for dette Stortings arbeid».

Tyskerne og atom-

(Forts. fra s. 1)

fra hverandre. Dette fører tvangsmessig til oppvarming av legemene hvor disse kjerneforandringer finner sted. Betraktelige energimengder blir derved frigjort og kan la seg nyttiggjøre teknisk etter ønske. Ved en urankjernespaltning oppstår omkring 300 forskjellige radioaktive isotoper, fordi kjernen spalter seg på mange måter og derunder stadig danner nye atomkjerner. Således oppstår nye spaltprodukter som strontium, barium, caesium, promethium, astatin, curium, berkelium o.s.v. (curium stråler for eksempel 3000 ganger sterkere enn radium!) Sågar syntese av teknisk uunnværlige edelgaser som helium er mulig gjennom kjernespaltning. (Over de eneste naturlige heliumforekomster i verden har inntil videre USA monopol). Kort sagt: Kjernespaltningen skaffer ikke bare energigivning, men fremfor alt den moderne kjemi uoverskuelige nye muligheter.

Ved den tekniske standard under annen verdenskrig gjaldt tungt vann, en isotop av vanlig vann, fremdeles som det eneste middel som kunne bremse hastigheten av neutronene ved beskytning av urankjerner og kunne gjøre tidsforløpet av en kjernespaltning regulerbar. Alle luftangrep og sabotasjeaksjoner tiltross, forføyet Tyskland i juni 1943 allerede over 2,000 kg tungt vann. Endelig var der i 1944 ved Norsk Hydro på Rjukan lagret 10,000 kg tungtvann. Meget lettferdig ble det samlede for- råd sendt avsted til Tyskland på ett skib! Ved hjelp av en tidsbombe som var smuglet ombord senket Secret Service skibet i åpen sjø, noe som dengang satte den tyske atomforskning sterkt tilbake.

Forøvrig var allerede 6. juni 1942 på en hemmelig konferanse i Harnack-Haus i Berlin, under ledelse av rustningsminister Speer, av meget viktige grunner det vedtak blitt fattet å innstille alt videre arbeide på den tyske atombombe og isteden å påskynne arbeidet på såkalte uranbrennere (reaktorer). Faktisk gikk Tyskland da som den første nasjon

over til den fredelige, det vil si ikke ødeleggende, men energimessige utnyttelse av atomkjernespaltningen, og utviklet de to første anlegg av denne art.

Det i Kammersdorf, Mark Brandenburg av professor Heisenberg fremstillede uranbrenneranlegg var ved krigens slutt ferdig, men ennå ikke helt arbeidsmodent. Det falt i hendene på russerne, som midt i 1954 betegnende nok kunne oppvarte med «verdens første atomkraftverk», et lite anlegg med en ydelse på 5000 kw. Det var over to år før igangsettelsen av det større britiske atomkraftverk Calder Hall (17/10 1956).

Den annen tyske reaktorstasjon, i en klippekjeller ved Haigerloch ved Sigmaringen/Württemberg falt — ennå før det var satt igang — 1945 i hendene på amerikanerne, som senere ødela det ved sprengning.

Ikke minst basert på tyske forskningsresultater ble etter krigen kjerneforskningen kraftig drevet frem av seiersmaktene. Idag finnes det omkring to dusin forskjellige reaktortyper. Av dem er hittil bare den forholdsvis dyre, i prinsippet allerede foreldede, men erfaringsmessig mere driftssikre (fordi den er enklere!) trykkvannsreaktor i vest og øst i anvendelse også som reaktor for drift av skib. I år befinner det seg 24 amerikanske atomubåter med dette prinsipp på fart eller er under bygging, av hvilke i særdeleshet «Nautilus», «Seawolf» og «Skate» har gjort seg kjent ved å passere under nordpolisdekket.

Sovjetsamveldet stillet i 1959 en atomisbryter ved navn «Lenin» i tjeneste.

USA vil i løpet av dette år for første gang krysse Atlanterhavet med et fraktbærende «Nuclear Ship» (NS). Som en hentydning til en ny epoke som bryter frem for skibsmaskinteknikken har de gitt dette skib det tradisjonsrike navn «Savannah». Så het i sin tid (1859) det første skib som med damp betvang Atlanterhavet.

Riktignok vil man om kort tid se på de vanlige trykkvanns-skibsreaktorer med like stor morskaper som våre dages teknikere ser på bensinmotorene fra århundreskiftet, for til denne stund er ethvert «atomskib» intet annet enn et normalt damp- turbinskib, hvor det bare anvendes kjerneenergi istedenfor oljeforbrenning ved oppheting av fødevannet til damp.

Forfatteren omtaler så det arbeide som pågår for å modernisere dette prinsipp.

Averter i «Folk og Land»

Oslo Stigefabrikk

Inneh. ALF T. LUNDE,

Mosseveien 8, Oslo

Tlf. 02 22 17, priv. 07 07 79

Skyvestiger ojet m/ cadi- merte beslag. Takstiger av jern, malertrapper og holsbare loftstrapper.

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Redaktører:

ODD MELSOM, ansvarlig
ALEXANDER LANGE**Nydemokratiske bekymringer**

I et byråtelegram fra Stockholm — som såvidt vi kan se er underslått av de fleste dagsaviser — fortelles det bekymret om foretatte undersøkelser, som viser at det telegrammet kaller «nynazismen» brer seg blant den mere opplyste del av ungdommen i Sverige, den som har andre interesser enn det å roke og å stjele biler. Ja, det heter like ut, at «ved et flertall av de høyere skoler i Sverige finnes det større eller mindre grupper av elever som interesserer seg for nynazistisk virksomhet. Innen disse grupper finnes det også aktive nynazister som deltar i nazist-møter og verver nye medlemmer blant sine kamerater».

Og alt dette er naturligvis meget ilde, så ilde altså at praktisk talt hele den norske presse finner det nødvendig å skjule de beklagelige kjennsgjæringer for sine lesere. For kanskje det kunne være smittosomt?

Og så klør da de bekymrede nydemokrater i Svenska Dagbladets ungdomsavis PRESENS seg i hodet over dette meningsløse som hender. For har ikke alle gode nydemokrater i og utenfor Sverige nå i de siste 15—20 år konstruert opp et historieforfalskningens veldige slott av armert løgnbetong, har de ikke gitt alle et gruffullt bilde av hva «nazisme» og «nynazisme» er, har de ikke delt menneskene i forrædere og patrioter med selvmotsigende klarhet, har de ikke kort sagt hatt hele sitt fordummende ensrettingsapparat løpende i konstant innsats for å få livet av denne forhatte «nazisme», som ingen riktig vet hva er? Og så skal de oppleve at de unge går ut bakveien av løgnslottet og rett og slett reagerer «nazistisk»!

Vi føler med herrene i det nydemokratiske løgnhus, som nå trøster seg med at ungdommens «forræderi» skyldes opposisjonstrang og at den ikke «er klar over hva den nazistiske ideologi virkelig innebærer». Og vi noterer oss at en på den annen side av Kjølén roper på mere nydemokratisk historieforfalskning, mere «realistisk undervisning i samtids-historie» — nøyaktig som lærere og andre nydemokrater har gjort og gjør her i Norge.

Løgnene biter tydeligvis ikke på alle lenger, så dosene må forsterkes, på det at de unge ikke må bryte ut av færefolden.

«En av skolens vesentlige oppgaver bør være å gi elevene en klar forståelse av demokratiets prinsipper, slik at alle kan innse den fare som de totalitære ideologier utgjør i det demokratiske samfund», heter det. Men er det ikke slik at disse prinsipper daglig praktiseres og demonstreres i de nordiske land? Kan en få noen bedre forståelse enn ved å studere dagens og tidens hendelser: truende krigsskyer over den demokratiske verden, militærutgifter som slår alle rekorder, ungdomskriminalitet, negerforherligelse, kulturforfall og materialisme?

Kanskje det til og med er disse prinsipper og resultatene av dem ungdommen vender seg mot i sund opposisjon?

Og når det gjelder dette med hva «den nazistiske ideologi virkelig innebærer», så er det da ganske pussig at vi, som jo skal representere disse forkastelige tanker, slett ikke kjenner igjen det bilde nydemokratene tegner av vår tro og våre tanker. Kan det være oss som har tatt så skammelig feil av hva vi mener og tror?

Ellers er det da faktisk nydemokrater som åpent innrømmer at de bilder en har tegnet både for ungdommen og andre ikke er så helt overensstemmende med sannheten. Blant andre Torolf Elster, som i en bokanmeldelse i ARBEIDERBLADET blant annet slår fast at forfatteren

Vel talt!

I en artikkel i NATIONEN skriver H. Schjelderup-Lund om Fellesmarkedet bl. a. følgende linjer, som kunne være tatt rett ut av FOLK OG LAND:

«Jeg kjenner ikke Roma-traktatens bestemmelser for fullt medlemskap, men etter de opplysninger man kan utlede av pressekomentarene så levnes der ikke store muligheter for en selvstendig stat. Norge er vel det nordiske land som har den reneste rase (uthevet av oss), men skal vi få fri etableringsrett og et fritt arbeidsmarked, da vil vår egenart ikke være mange generasjoner».

«Hvor utmerket disse utenlandske arbeidere enn kan være i sitt eget land, så mener i hvert fall jeg, at det er en betenkelig affære å tillate en større kontingent av utlendinger å assimilere seg med vårt lille folk på ca. 3,5 millioner, da er vi kommet i smeltingen».

DITT ANSVAR

*Der står en kamp om Norge,
den gjelder folkets sjel.
Der må du ikke svikte,
men ta som før din del!*

*Din del av sorg og glede,
din del av dagens strid,
din del av folkets byrder,
det er en skjebnetid.*

*De oppgaver som brenner
må tenne deg i brand!
Det er ditt folk det gjelder,
tross alt, ditt fedreland.*

KAI NORMANN.

BARE NOEN HVITE.

Det skrives så meget om de portugisiske grusomheter i Angola at man helt glemmer at saken kan sees fra to sider, erklærer den britiske geolog dr. William Stanton, som har bodd i Angola i syv år, i to brev til henholdsvis «Times» og «Daily Telegraph».

Når alt kommer til alt, bør man tenke på hvem det var som begynte myrderiene. Det er allerede glemt at afrikan-

«Shirers syn er det «konvensjonelle», det vil si det som ble formet under krigen mot Hitler. Vi vet idag at ikke alt var akkurat slik».

Nei, det er nok meget som ikke var og ikke er akkurat slik som de nydemokratiske demagoger forkynner. Og det er vel også derfor at ungdommen både i Sverige og andre steder vender seg bort i vemmelse og søker sine egne veier: noen forfallets og forbrytelsens, andre sannhetens og fornøynens.

Guds kvern

«Guds kvern maler sakte, men sikkert»

I disse dager har vi pånyttmakter etter 10. juni 1940. Alle domar som hev til grunnlag at der var krig i Norge etter 10. juni 1940 er difor ugilde.

Avtala av 10. juni blei ikkje framlagd i retten under «rettsoppgjøret». Den føreligg nå som nye faktiske opplysninger og det gjev dei domfeldte lovlegt krav på ny prøving av sine saker for domstolane.

Den villfarelse at Norge var i statleg krig etter 10. juni 1940 livde storparten av det norske folk i under okkupasjonen og ennå liver mange i den tru. Dei kan ha god grunn til å tru det avdi norske militære og andre drog over til England, og låg der under øving og blei animera til dette av vår Londonregjering. Men slik er det nok ikkje. Norge blei aldri godteken som medalliera med vestens krigsmakter. Dette hev jamvel kong Haakon vedgått.

Alle nordmenn som deiltok i den siste verdenskrig gjorde det på frivillig grunnlag, både dei som stelte seg på vestmaktene si side og dei norske frivillige frontkjemparar som kjempa mot kommunistane.

Alle dei domfelte i «rettsoppgjøret» og alle andre nordmenn som kan ha havt vont samvit fordi dei hjelpte okkupasjonsmakta med administrasjonen av landet og annan bistand, kan nå draga eit lettelsens sukk. Det var ikkje bistand til fienden.

Olav Sending.

Dråpen uthuler stenen ikke ved makt, men ved stadig å falle. (Ovid).

*
Som fjærne nyn over dunkle ord,
Som gjengrodde veje der viser retning,
følger vi stammens og tankens spor
i gamle bøker ved syn og gjætning.
(Bjørnstjerne Bjørnson.)

TANNLEGE MAAMOEN
Hansteensgt. 2
Tlf. 44 43 33

ANNE LISE PAROW
TANNINNSETNING
Trondheim
Gisle Johnsonsgt. 5 - v. Lademoen kirke - Voldsminde

Tannlege
MARTIN KJELDAAS
Hansteensgt. 2
Tlf. 44 75 54

Arkitekt
HUSTAD
Bærumsv. 5, Ø. Ullern
Telefon 55 61 29 - Oslo

Pent, møblert
pikeværelse,
koldt og varmt vann, sentral-fyring, tilleie for enslig dame.
Bill i eksp. mrk. «Vestkant»

Vidkun Quisling - den norske gæte

Professor Lyder L. Unstads historiske vurdering i Susquehanna University Studies

IV.

Statsråd Quisling intervjues foran Forsvarsdepartementet februar 1932

For i noen grad å kunne forstå Quislings sterke bekymring for Norge og dets fremtid, synes noen få kjennsgjæringer om de sosiale, økonomiske og politiske forhold i landet, særlig i 1920-årene, å være nødvendige. I hans øyne gikk det fra galt til verre.

I 1917 hilste medlemmer av sosialistpartiet, bestående av radikale elementer av forskjellige kulører, den bolsjevikiske revolusjon med begeistring. Kort tid etter ble arbeiderråd etter sovjetisk mønster opprettet på forskjellige steder. I 1919 sluttet so-

sialistpartiet seg til Moskva-internasjonalen, og i 1920 hadde de seks representanter i Moskva da strategien for internasjonal politikk ble planlagt. Den kommunistiske katekismus ble utformet samme steds og på dette tidspunkt. Disse representanter ble senere medlemmer av stortinget, og i 1932 avslørte forsvarsminister Quisling dem som kommunistagenter i Moskvas sold. Han hadde hatt omgang med dem i Moskva da han var militærattache der.

Ved avslutningen av første verdenskrig — med inflasjon,

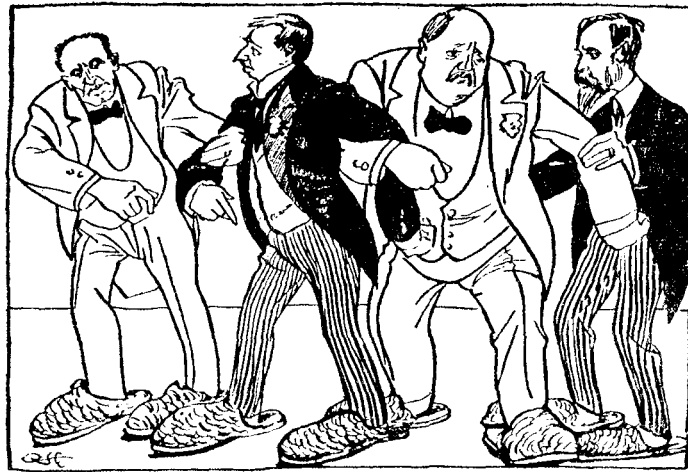
vill spekulasjon og alvorlig mangel på forbruksvarer, gled Norge hurtig inn i økonomisk dødvann og arbeidsløshet. — Dette forhold førte i tur og orden til streiker med revolusjonær tendens, særlig i 1921. I stortinget stemte sosialistene mot tilslutning til Folkeforbundet, da de ikke ønsket å bli belemret med forbindelser vestover. Under de utbredte streiker og lockouter i 1923-24 mottok kommunistene viktig finansiell støtte fra Moskva, og «denne russiske støtte under disse ulovlige streiker bidro ikke minst til å sette vondt blod hos arbeidsgiverne». Bølger av uvilje på begge sider av det politiske gjerde fortsatte gjennom hele 1920-årene. Klassekampen ble stadig skjerpet. Det skremte borgerskap organiserte en slags militær forsvarsorganisasjon, kjent som **Samfundsvernet**. Dette voldte en hel del bitterhet blandt arbeiderne og de gav seg iferd med å planlegge organiseringen av «Røde garder», mens aktivistiske klubber allerede eksisterte her og der. «Pessimister begynte å frykte for at klassekampen skulle ende i borgerkrig».

Imens kledte ikke de velstående borgerlige elementer seg i sekk og aske. Tvertimot. De levte høyt ganske åpenlyst. Hvorfor skulle deres bruk av forbruksvarer reduseres? Under krigen merket selv de rike fattigdommen i deres lukrurøse liv. Nå hang truslen om borgerkrig over landet. Var det ikke rimelig å feste mens det ennå var tid? Således var nervene til høyreelementene i sentrum stadig på kant likeoverfor den fare de følte.

Ved stortingsvalget i 1927 fikk Arbeiderpartiet 368.000 stemmer og 59 av 150 stortingsrepresentanter — det største politiske parti i landet. Følgen var at Kongen 27. januar 1928 utnevnte den første arbeiderregjering i landet — en veritabel politisk revolusjon. Men denne regjering holdt seg bare noen få dager til 7. februar, da den ble kastet ved en avstemning med 86 mot 63 stemmer, idet Arbeiderpartiet og kommunistpartiet stemte sammen. Nygårdsvold, som ble statsminister i den annen arbeiderregjering av 1935 og satt til 1945, var medlem av den mislykkede regjering av 1928. Saken til dens korte levetid var den revolusjonære erklæring av statsminister Hornsrud 27. januar. Blant annet sa han at målet for Arbeiderpartiet og arbeiderregjeringen «er å få istand en

ANDERS MELTEIG:

Fra marxisme til kapitalisme

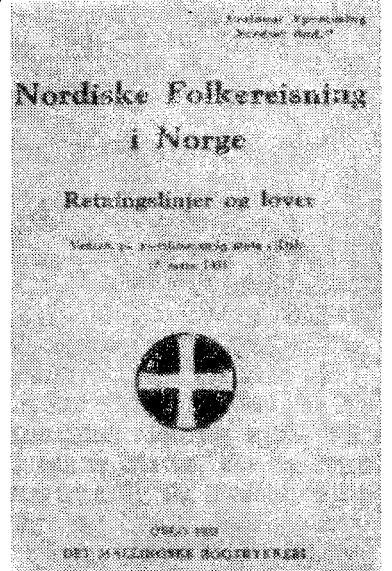
Fra boken henter vi denne illustrasjon med overskriften «På theser». Fra venstre Martin Tranmæl, Emil Stang, Ole O. Lian og Kyrre Grepp.

Der er nylig utkommet et litet skrift om den mest hektiske indre-politiske periode som landet vel noensinne har opplevet, og det uten at den samlede presse på noen måte synes å ha reagert i noensomhelst retning. Denne unisone taushet er så meget mere underlig og bemerkelsesverdig, som boken er kommet på Universitetsforlaget og hører til de subsidierte publikasjoner. Boken, som er meget leseverdilig og ikke bør savnes i noe hjem, har som tittel:

«Moskvatesene i norsk politikk»

Når forfatteren, Knut Langfeldt, imidlertid sier: «Hensikten med dette arbeide er å analysere denne stridens bakgrunn, dens politisk-ideologiske innhold, og dens betydning for den senere utvikling», så holder boken nok ikke mål, selvom hensikten kan være redelig nok. Stoffet er sikkert dokumentarisk, og formen er nøktern, men den er vel for strengt bare refe-

socialistisk samfundsordning i Norge», at deres makt ville bli brukt til «å lette og forbedre omdannelsen av vårt (Forts. side 6)

I 1931 stiftet han Nordisk Folke-reisning

rerende til at en kan si at den danner noe egentlig historisk billede. Å gi et uttømmende historisk perspektiv er vel forresten ennå endel for tidlig. En kan vel også si at bokens tittel forteller at en historisk vurdering også ligger utenfor bokens ramme.

Men plaserer ikke boken dette politiske sprengstoff som Moskva-tesene omfatter inn i en utdypende historisk vurdering, så memorerer den på en glimrende måte i rent fortellende form det som passerte i de 7 hektiske måneder i 1920, da striden raste som verst.

For den som er gammel nok til å ha opplevet det hele, virker det helt forbausende at dette **tordenvær** av et politisk oppgjør strekker seg over et tidsrum av bare godt og vel et halvt år. Men dette kommer vel av at Moskva-tesene nok hadde sin bakgrunn i mange tidligere kampfylte år under første verdenskrig, og at striden — om enn i noe endrete former — varte til annen verdenskrig stod for døren.

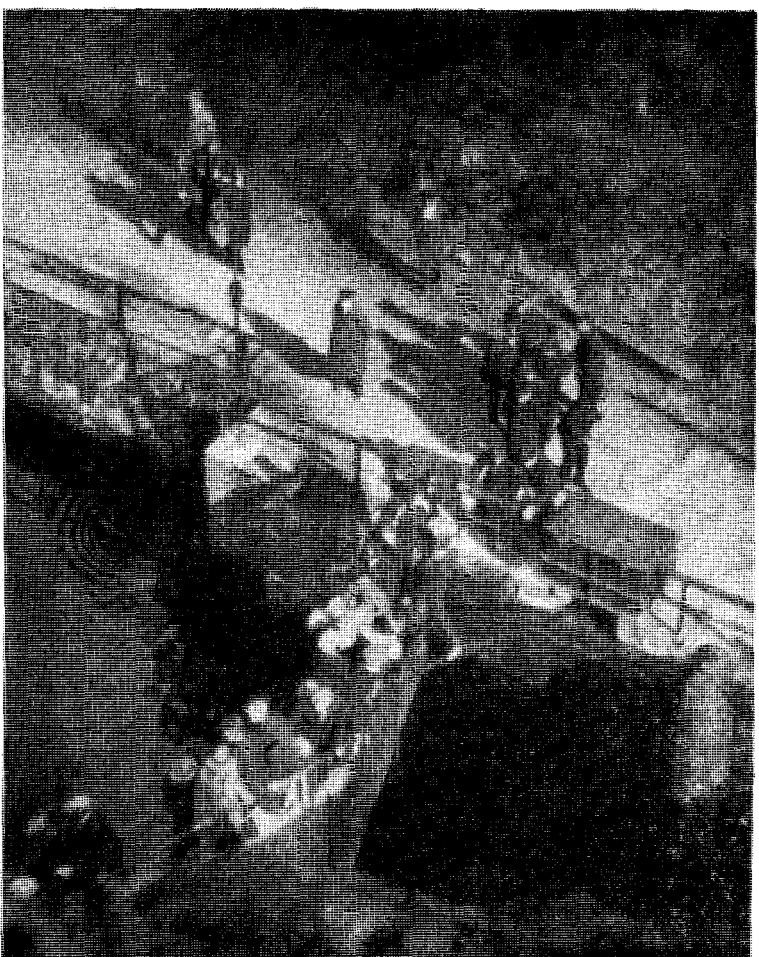
For selv om den egentlige strid om Moskva-tesene og kampen om tilslutningen til den tredje internasjonale var ebbet ut, så var ikke stillingen ideologisk sett blitt noe serlig forandret.

Dette viser best et gammelt — nu falmet — eksemplar av et referat fra et

landsmøte i Arbeidernes Ungdomsforbund

i 1934, hvorav hitsettes: «Det ble nedsatt en redaksjonskomite, som skulle utarbeide et manifest til den norske ungdom. Redaksjonskomiteens formann ble Halvard Lange. Komiteen la frem et enstemmig forslag som også ble enstemmig vedtatt. Der står bl. a.:

«Den krise som i dag herjer verden er kapitalismens (Forts. side 7)

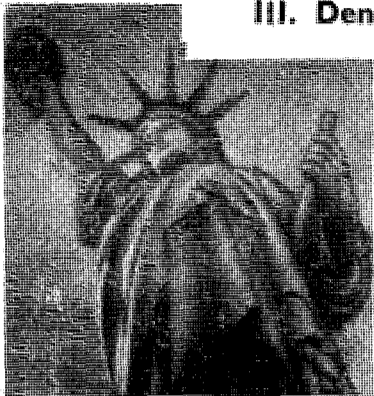

Politi i kamp med demonstranter på slusebroen ved Skotfoss, 5. juni 1931. (Illustrasjon fra «Det hendte igår» av Chr. A. R. Christensen

Det demokratiske avguds- bilde fra Skansen i bengalsk belysning

De hemmelige dokumenter fra Cairo-Teheran-konferansen

III. Den fremsynte statsmann

FEILTAGELSE MED HENSYN TIL SOVJETS MAL.

En demokratisk president var så sikker på at han kunne regne med samarbeide med Sovjetsamveldet også etter krigen, at han avsto hittil fri land til marskalk Stalin under tilfeldige samtaler i Teheran. I Kairo var Franklin D. Roosevelt, i henhold til den kinesiske protokoll over hans samtaler med Chiang Kai-shek overbevist om at kineserne kunne okkupere Liaotung-halvøya med dens to havnebyer Lushun og Dairen med Sovjets godkjenning, avslører de hemmelige dokumenter.

«Chiang erklærte at Kina ville være rede til å stille Lushun til felles disposisjon for Kina og USA», sier den offisielle rapport.

Lushun er det kinesiske navn på Port Arthur som tsaren forsynte seg med. Sovjet-kommunistene okkuperte øyeblikkelig Port Arthur da Japan brøt sammen. De satte seg også i besiddelse av Ytre Mongolia, som Roosevelt og Chiang stilltiende ble enig om skulle være kinesisk.

Enfoldigheten og faren ved det enmanns hemmelige diplomati har aldri vært av-

Franklin Delano Roosevelt

slørt bedre enn under Cairo- og Teheran-konferansene — hvis det da ikke skulle være i Wien, hvor Stalins etterfølger Krustsjov fikk en sjanse til å åpne en ny vei for å skaffe seg effektiv kontroll over Berlin.

EN-MANNS «DIPLOMATI» I TEHERAN.

Under annen verdenskrig latterliggjorde den allierte propaganda med adskillig rett Hitlers «institusjon», men likevel viser utenriksdepartementets offisielle dokumenter fra Teheran-konferansen 27. november til 2. desember 1943 en amerikansk president som «skjøt fra hoften» i en en-manns diplomatisk forestilling profetisk for vår tids politiske cowboy-oppvisninger i Havana, Paris og Wien.

Dette er spesielt tilfelle når det gjelder den demokratiske krigspresidents bedømmelse av Frankrikes fremtid. Han regnet med at det i all evighet skulle forbli svakt og korrupt. Det gjelder hans bedømmelse av Tyskland, som han foreslo å dele opp i fem svake land. Det gjelder hans bedømmelse av fremtiden til det Kina, som han trodde straks ville bli medlem av en eksklusiv «Big Four»-klub som skulle være verdens politi. Og det gjelder hans bedømmelse av FN. På alle disse punkter tok presidenten feil — så å si totalt.

FEILTAGELSEN OM FRANKRIKE.

På et tidspunkt da 11 franske divisjoner tjente under general Eisenhower i Nord-Afrika, meddelte presidenten marskalk Stalin at:

«Mr. Churchill var av den mening at Frankrike hurtig ville bli rekonstruert som en sterk nasjon, men han delte ikke personlig denne oppfatning, idet han mente at mange års ærlig arbeide måtte til før Frankrike var gjenopprettet — Han gjentok — at franskmennene måtte betale for deres kriminelle samarbeid med Tyskland».

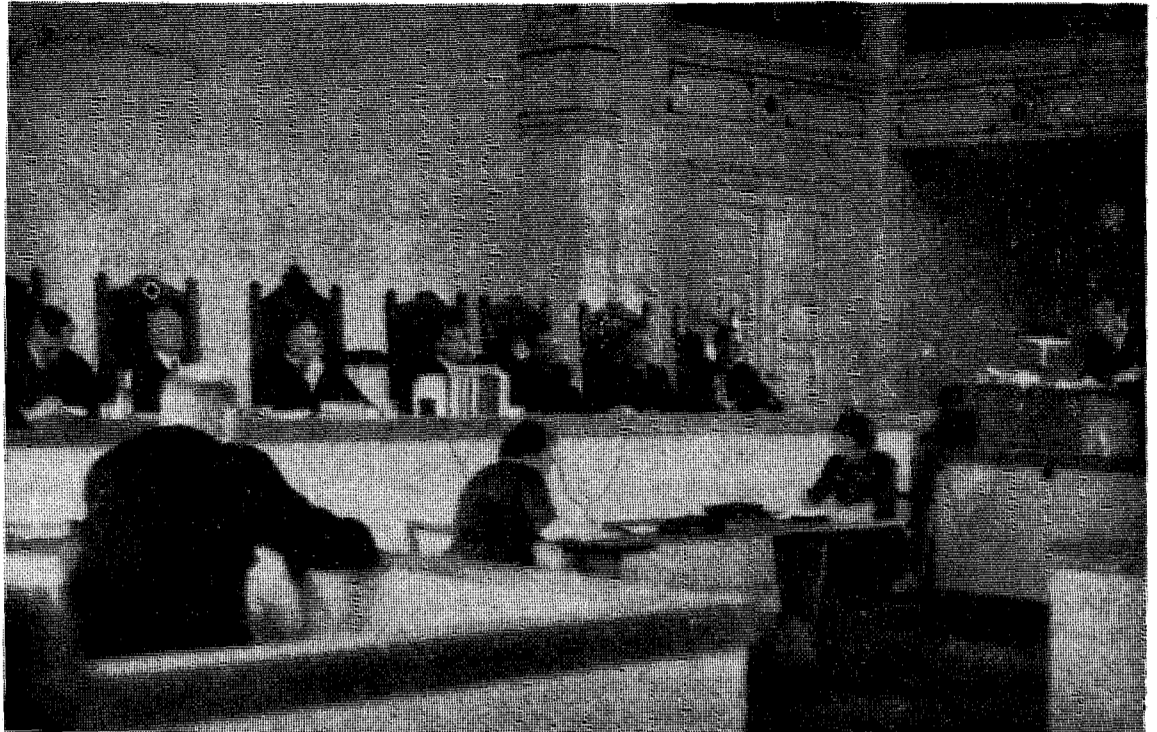
Han sa også at «i fremtiden skulle ingen franskmann over 40 år, og i særdeleshet ingen franskmann som noen sinne hadde deltatt i arbeidet til den nåværende franske regjering, få tillatelse til

Forts. side 6

O.K.:

Så løsaktig var dommen over Quisling

Telefonsamtalen med oberst Hiorth og rettens underlige konklusjon på motstridende vitneprov

Retten er satt — — — eller var det uretten?

Da rettssaken mot Quisling ble innledet i 1945, var han allerede dømt på forhånd. Det gjalt for aktor uten hensyn til sannheten, å presse begivenhetene inn i en ferdig tillaget form. Dette gir forhandlingene i retten et tydelig og meget forstemmende inntrykk av. Aktor tar ikke hensyn, hverken til vitner, eller kjennsgjerninger. Et lite eksempel på det har vi når det gjelder en telefonsamtale med oberst Hiorth på Elverum. Quisling gav i den ordre til Hiorth om å arrestere regjeringen Nygaardsvold, for å hindre den i å stikke av til Sverige etter å ha satt igang en på forhånd tapt krig som vil ødelegge Norges nøytralitet og derigjennom forspille Norges suverenitet. La oss først sitere dommen, og så finne ut om det er grunnlag for å avsi en slik dom.

Dommen lyder:

C. Han dannet 9. april 1940 en

Aktor tok ikke hensyn hverken til vitner eller kjennsgjerninger -

regjering med blant annet det formål å hjelpe tyskerne med okkupasjonens gjennomførelse og ga i den anledning samme dag ca. klokken 12 oberst Hiorth telefonisk ordre om å arrestere regjeringen Nygaardsvolds medlemmer.

Det gjelder selvfølgelig her å bevise at Quisling først har gått tyskernes ærender og så har han allernådigst fått lov å danne en forræderregjering.

Aktor sikret seg derfor i den hensikt et kronvitne, direktør Gunnar Schjelderup. Han vitnet at Quisling var i Forsvarsdepartementet 9. april klokken 13. (Se Folk og Land nr. 22.)

Og så tar vi for oss rettsforhandlingene side 76-77 i Quislingsaken:

Lagmannen: Men da er vi vel igrunnen kommet til det at Deres telefonbeskjed til oberst Hiorth var en henstilling, for ikke å si ordre fra Dem som opptrådte — ja det var vel i egenskap av statsminister, det var ikke som privatpersonen major Quisling De gjorde det? Det var mellom klokken 17-18.

Quisling: Jeg mener det er som regjeringssjef jeg gjorde det.

Lagmannen: Når falt denne tanke Dem inn (å danne regjering) i løpet av 9. april? Den ble jo så vidt jeg vet effektivt klokken 17 eller nær var det?

Quisling: Klokken halv otte. (Aktor uttalte at det var nøyaktig klokken 19,32).

Lagmannen: Når kom De til den oppfatning at De burde opptrø og lage en nasjonal regjering?

Quisling: Langt ut på dagen.

Aktor, til vitnet Harald Franklin Knudsen (side 195):

Vet de når det ble bestemt at Quisling skulle danne regjering?

Franklin Knudsen: Det måtte være et par timer før han talte i radio.

Aktor, til Hiorth (side 155):

På hvilken tid av dagen foregikk denne telefonsamtalen

Hiorth: Jeg tror det var mellom klokken 17 og 18.

Aktor: De har forsøkt å fastslå tiden nøyaktig i konferansen med vedkommende offiserer i Deres regiment, ikke sant?

Hiorth: Jo.

Lagmannen: Sa han i hvilken egenskap han opptrådte?

Hiorth: Nei, det fremkom på følgende måte: Det ble først varslet at det var iltelefon fra Oslo. Da jeg tok telefonen, sa telefondamen: Stats-sjefen ønsker å tale med obersten. (Forts. side 8)

Quisling selv kunne ikke erindre at han var i Forsvarsdepartementet 9. april

Da Hambro veltet -

(Forts. fra s. 1.)

demokratiske verden autoriserte en får av dette grunnleggende amerikanske arbeide, som har noe å gi enhver oppriktig sannhetssøker, og som påny legger frem urokkelige beviser på president Roosevelts store ansvar for den skjebnesvangre utvikling hvis slutfase vi tydeligvis ennå ikke har nådd. Det er naturlig at FOLK OG LANDS BOKTJENESTE har tatt denne bok opp på sin bokliste.

Av spesiell interesse her i Norge tør kanskje et avsnitt i professor Tansills beretning om «Amerikas Weg in den zweiten Weltkrieg» være, fordi den avslører en norsk politikers skjebnesvangre medvirken i å tilintetgjøre et fredsinitiativ som midt i august 1939 ble tatt fra amerikansk side. Det dreier seg naturligvis om den mann som også da krigen ble bragt over på norsk jord spilte en merkverdig rolle, daværende stortingspresident C. J. Hambro.

Men la oss overlate ordet til professor Tansill:

«Mens engelskmennene ennå nølte med å innføre alminnelig verneplikt, stilte de seg også fiendtlig til tanken om å utskyve krigen. Det viser seg tydelig i deres holdning likeoverfor Hamilton Fish's anstrengelser for å stille enhver tanke på krig i bero inntil Den interparlamentariske union hadde kunnet finne en fredsformel.

Sommeren 1939 ledet Fish en stor amerikansk delegasjon til sammenkomsten av Den interparlamentariske Union i Oslo. Møtet skulle begynne 15. august. Fish gjorde opphold i Salzburg 14. august for gjennom en samtale med den tyske utenriksminister å sikre seg et nøyaktig bilde av stillingen i Tyskland. Han fant Ribbentrop «vennlig og charmerende» og i besiddelse av en usedvanlig god beherskelse av det engelske språk. Etter en detaljert vurdering av Danzig-spørsmålet, erklærte utenriksministeren ham åpent, at «hvis ikke Danzig ble tilbakelevert og de tyske mindretalls rettigheter garantert, ville krigen bryte ut om 10 dager». Han tok ikke hensyn til Fish's argumenter for «en fredelig bileggelse av den polske strid, ville heller ikke godta noen oppfordring til å bevare freden gjennom noen slags skritt av Den internasjonale Unions møte». Etter en kort sammenfatning av alle Hitlers anstrengelser for å komme til enighet med England, bemerket han, at som følge av gjentatte britiske avvísninger, «ville Hitler nå ikke vike til-

bake for noe, selv ikke for innsats av den siste tyske soldat for å ødelegge det britiske Empire». (Hamilton Fish MS).

Hitler kan muligens ha kommet med en slik ytring om engelskmennene i et anfall av hysterisk raseri, men det tilsvarte sikkert ikke hans virkelige innstilling likeoverfor det britiske Empire, som han så på med den største aktelse. Hans sanne mening om en ødeleggelse av det britiske Empire — hvis en slik ødeleggelse hadde vært så liketil — viser seg best i hans samtale med den tyske general Blumentritt umiddelbart etter Dünkirchen (Se B. H. Lidell Hart, The German Generals Talk, side 135 i den amerikanske utgave):

«Han (Hitler) overrasket oss da, idet han talte med beundring om det britiske Empire og, om nødvendigheten av at det bestod og om den sivilisasjon England hadde bragt verden. Han bemerket med et skuldertrekk at skapelsen av the Empire ofte hadde skjedd med brutale midler, men der hvor det høvles flyver spånene. Han sammenlignet det britiske Empire med den katolske kirke og kalte dem begge vesentlige elementer i verdens stabilitet. Han sa, at alt han ønsket av England var at det skulle anerkjenne Tysklands stilling på Kontinentet. Tilbakeleveringen av de tyske kolonier var visse- lig ønskelig, men ikke livsnødvendig, og han ville til og med være rede til å understøtte England med tropper hvis det kom i vanskeligheter noe sted.»

Da denne erklæring stemmer med hans veloverveide fremstillinger annet sted og med hans diplomatiske og militære aksjoner, kan man bedømme dem som oppriktige. De dømmer en gang for alle de gjentatte påstander fra Churchill og andre om at England måtte kjempe mot Hitler av den rene selvoppholdelsesdrift.

Dog, la oss vende tilbake til Fish: Da han om formiddagen 15. august kom til Oslo fant han at engelskmennene stillet seg like hårdnakket som tyskerne mot alle fredsbestrebelsler. 17. august talte han på møte i Den interparlamentariske Union om «Fredelig ordning av internasjonale tvistigheter». Ved avslutningen av talen la han frem et resolusjonsforslag, som krevet «en utsettelse av krigen i trede dager eller mer i den hensikt å bilegge de internasjonale tvistigheter gjennom forlik, besinnelse og fredelige metoder».

(Forts. side 7)

Avgudsbilde

(Forts. fra s. 5)

å gjeninnføre i sin stilling».

Dette politiske klarsyn bør sees på bakgrunn av tilsynkomsten av Frankrike som atommakt under de Gaulle og president Kennedy's reise nylig til Paris for å forsone seg med denne mektige nasjon.

LEKER MAKTPOLITIKK.

Når det gjelder FN's fremtid var presidenten like nærsynt i Teheran. Han bedømte i særdeleshet Kinas fremtid feilaktig og foreslo Kina som medlem av «de fire politikonstabler» som skulle håndheve freden — og dette etter at Chiang Kai-shek hadde underrettet ham om at Kina manglet kraft til å delta i okkupasjonen av Japan.

Presidenten foreslo også en eksekutivkomité sammensatt av «de fire politikonstabler» - Storbritannia, USA, Sovjet-samveldet og Kina - pluss to europeiske stater, en sør-amerikansk, en fra det nære østen og en fra et fjernere østlig land, samt en britisk dominion.

Utenriksdepartementet meddeler at selv marskalk Stalin gjorde en bemerkning om at «han trodde ikke at de små nasjoner i Europa ville like en organisasjon sammensatt av de fire politikonstabler».

FEILTAGELSE MED HENSYN TIL TYSKLAND.

Under diskusjonen om Tysklands fremtid, sa Stalin at han personlig trodde at Tyskland ville ha kommet seg igjen fullstendig i løpet av 15-20 år. Stalin foreslo at «minst 50,000 og kanskje 100,000 av det tyske lederskikt måtte bli fysisk likvidert». Til dette svarte presidenten «spøkefullt» at antallet av tyske ledere som ble henrettet «ville bli 49,000 eller mere». Og 1. desember 1943 sa den amerikanske president

«at han hadde en plan som han hadde uttenkt for noen måneder siden om deling av Tyskland i fem deler. Disse fem deler var

1. Hele Prussen (som skulle holdes så lite og så svakt som mulig).
2. Hanover og den nordvestre seksjon.
3. Sachsen og Leipzig-området.
4. Hessen-Darmstadt, Hessen-Kassel og området sør for Rhinen.
5. Bayern, Baden og Württemberg.

Han foreslo at disse fem områder skulle få selvstyre og at det skulle være to områder underlagt FN eller annen form for internasjonal kontroll. Disse områder var: 1. Området om Kielerkanalen og byen Hamburg. 2. Ruhr og Saar, som

Den norske gåte -

(Forts. fra side 4)

samfund til et sosialistisk samfund». I tillegg til sterkt øket beskatning av de velstående, foreslo han å innstille all militær aktivitet og å forberede avskaffelsen av hele militærvesenet.

Dette skaket opp de borgerlige medlemmer av Stortinget og innebar virkelig fare for det bestående samfund, selv om erklæringen bare inneholdt hovedpunktene i det revolusjonære arbeiderpartis program. Det var en åpen erklæring. Imidlertid forårsaket frykten for arbeiderregjeringen stor kapitalflukt fra landet.

Fra den tid av fulgte flere regjeringer av de ikke sosialistiske partier hverandre inntil Arbeiderpartiet overtok for godt i 1935. Bondepartiet overtok regjeringen fra 1931-33 med Quisling som forsvarsminister. Det rådet mere eller mindre «franske politiske forhold» i landet. Intet parti hadde et brukbart flertall i stortinget og hensiktsmessige kompromisser mellom politikere av flere partier hørte til dagens orden, med to år som gjennomsnittlig levetid for regjeringene. Utålmodige og fanatiske patrioter som Quisling, så i denne mangelparti-parlamentarisme landets svekkelse og ruin. Hans forakt for partipolitikere ble grenseløs.

De to mest berømte og aktede menn i landet, Christian Michelsen og Fridtjof Nansen følte seg nedslåtte på samme måte som Quisling over den sosial-økonomisk-politiske utvikling. Michelsen, hovedlederen og statsmannen i gjennomføringen av statskupet i 1905, da den gamle konge ble avsatt, gjorde sitt beste for å demme opp for industrialiseringen av landet og landets kultur ved å skape britiske fabrikk- og slumforhold. Disse to menn stiftet i slutten av 1920-årene sammen med en gruppe patrioter Fedrelandslaget, hvis formål var å be-

skulle utnyttes til fordel for hele Europa».

Sammenlign disse strålende blikk inn i krystallkula med Vest-Tysklands oppblomstring som et fullverdig medlem av NATO og Sovjets fortsatte dominerende av Øst-Tyskland og striden om det delte Berlin.

Dette viser i klar kontrast hvorledes et en-manns hemmelig diplomati virker sammenlignet med en sunn nasjonal politikk. Den demokratiske president Kennedy følger samme mønster som krigspresidenten. President Kennedy har imidlertid ingen krig å undskylde seg med for opprettholdelsen av denne hemmelighetsfullhet.

kjempe den rådende klassekamp og mangepartipolitikken, og å prøve å redde den tradisjonelle kultur overensstemmende med «sunde politiske prinsipper». Men Nansen døde i 1930, det år Quisling kom hjem fra Russland.

I 1930 var Quisling overbevist om at han måtte gå igang og fremme Nansens ideer og program. Tidlig i 1931 stiftet han en bevegelse, som han kalte Nordisk Folkereising. Men i mai 1931, da han ble forsvarsminister i den nye bondepartiregjering (mindretallsregjering) lot han arbeidet med Nordisk Folkereising bero inntil videre, idet han håpet å kunne bruke Bondepartiet for dette formål. Men det viste seg å være umulig.

I mellomtiden nådde den verdensomfattende økonomiske krise Norge høsten 1930. Den samtidig pågående deflasjon var i det vesentlige årsak til langvarige og ødeleggende arbeidskonflikter i 1931. Arbeiderne og bøndene ble hardest rammet. Påny og påny reduserte arbeidsgiverne arbeidernes lønninger. Streiker, lockouter og åpen konflikt mellom organiserte arbeidere fulgte. I 1932 var omkring 40 % (omkring 200,000) av de organiserte arbeidere blitt avskjediget. Særlig de små bedrifter over hele landet led under ruinerende priser og innstillinger. Det var således en spent situasjon i landet mens det forholdsvis konservative bondeparti satt ved makten med Quisling som forsvarsminister.

Bare på Menstad, sydvest for Oslo førte arbeidskonfliktene i 1931 til alvorlig og åpen kamp. Særlig ble Quisling sterkt foruroliget, ikke bare for ro og orden, men også for landets sikkerhet. Etter at de streikende hadde sprengt politisperringen, sendte han ned fire små marinefartøyer og en del av en bataljon soldater for å forsvare bedriftene, militære arsenaler og andre innretninger i distriktet. Hemmelige dokumenter, som han hadde funnet i Forsvarsdepartementet tydet på at kommunistene etter ordre fra Moskva skulle sette igang sin revolusjon på Menstad, hvor de også skulle bemektige seg det militære utstyr lagret i distriktets arsenaler, og rykke frem for senere å få tilslutning fra hemmelig trenede og bevæpnede arbeidere. Quisling følte seg sikker på at han ved sin handling hadde frelst landet fra en bolsjevikisk revolusjon, og han ble også lovprist av de mere konservative medlemmer av stortinget.

(Fortsettes).

HUSK BLADPENGENE!

Fra marxisme til kapitalisme - -

(Forts. fra s. 4)

krise. I dag bryter det kapitalistiske samfunn sammen».

«Alene det russiske folk bygger i dag opp et sosialistisk samfunnssystem, hvor arbeidsløsheten er avskaffet, den oppvoksende slekt trygget og en felles plan lagt for den økonomiske samfunnsordning».

Det står til oss å fullbyrde dets (altså det kapitalistiske system's) undergang».

Så vidt Halvard Lange & Co. i 1934.

Hva er så Moskva-tesene?

Jo, det er kort definert de betingelser vi måtte underkaste oss for å bli medlem av den 3dje internasjonale, den pris vi skulle betale for å miste vår nasjonale bestemmelsesrett, for å utslette oss selv som nasjon, som et folk, og i tillegg til dette skulle vi oppgi vår tro, forlate vår åndelige status, skulle slutte oss til den materialistiske verdensanskuelse, d.v.s. avslutte vår åndelige tilværelse og bli materie, med andre ord tro på materien, som om den skulle kunne danne noe troesgrunnlag i det hele tatt.

Dette er meget betydningsfullt for oss, som har vært medlemmer av Nasjonal Samling å huske, ja det er av av-

Da Hambro —

(Forts. fra s. 6)

Lederen av den britiske delegasjon i Oslo, oberst Arthur Evans, opponerte straks mot den av Fish foreslåtte resolusjon og foreslo en forbedring. Oberst Evans' innvendinger fant en passende ordfører i C. J. Hambro, Norge, som var like behendig som fornærmende. Likeoverfor en lang liste av storsinnede hjelpeytelser ved påtrengende behov i Europa, anklaget Hambro USA for å være temmelig knuslete med sine bidrag til flyktningehjelpen. Etter dette hånlige og urettferdige angrep, tok Hambro fatt på Hamilton Fish's resolusjonsforslag:

«Jeg beundrer hans (Fish's) optimisme — Kan vi lette de ansvarlige statsmenns oppgave ved å godta en slik resolusjon? Kan vi rense luften, — eller gjør vi den enda mere tåkefull? — og fremkaller ny propaganda mot en internasjonal organisasjon ved å anta resolusjoner som av noen stater blir funnet å ligge utenfor dens kompetanse? Det er fremfor alt noe som etter min oppfatning gjør det umulig for noen delegert fra en liten stat å stemme for en slik resolusjon. Vi protesterer alle sammen mot den blotte forestilling at fire stormakter skulle på-

gjørende betydning at vi aldri slipper dette av syne.

Det var frykten for at noe av dette skulle kunne skje som bragte noen få menn med Vidkun Quisling i spissen sammen den 17. mai 1933 til vern om det kosteligste som det norske folk har som felleseiendom, som rik eller fattig, ung eller gammel har som åndelig arv fra våre fedre: vår trang til å hevde vår dyrekjøpte grunnlovs ord om å leve i et udelelig, uavhengelig rike med den geografiske betegnelsen Norge.

Men historien viser os desverre også, at den kontinuerlige besettelse av fremmede makter gjennom vel 600 år også har forlenet oss med en husmans-mentalitet, slik at det alltid har vært farlig å ha et ubøyelig nasjonalt sinnelag.

Vår redningsaksjon var der-til kommet noe for sent. Nasjonal Samling var nemlig ingen økonomisk kamporganisasjon, den førte ingen strid for et bedre materiell velvære for sine medlemmer. Nasjonal Samling førte bare en åndelig kamp: Kampen for å samle og bevare restene av vår åndelige fedrene-arv.

Derfor var Nasjonal Samlings arbeide under okkupasjonen ensrettet på å holde våre offentlige organer intakt: fra vår pengehusoldning til matforsyningen. At det siste lykkedes uten annen tilførsel enn gjennom Tyskland er et mysterium. Den 1. juni 1941 hadde vi f. eks. brødmel for 72 dagers rasjonert forbruk, og den 1. april 1942 for 43 dager. At forsyningsminister Eivind Blehr's nerver holdt er helt utrolig! Men han klarte det - vi slapp å sulte ihjel.

Nasjonal Samlings medlemmer skryter ikke av at de gjorde sin plikt mot landet i nødsårene, men der er heller ikke noen grunn til å bøye seg i skam under bøddelens pansrede neve.

Vi står altså der vi stod, bekjennelses-tro og med vår

kalles for å bilegge en konflikt som berører våre livsinteresser». (35th Conference of the Interparliamentary Union, Oslo, August 15-10-1939 — Geneva: Bureau Interparlementaire, 1939 — Side 463-68).

Likeoverfor denne anglo-norske opposisjon mot hans forslag trakk Fish seg straks ut av debatten, og således misslykkedes et nytt forsøk på å stanse krigsflommen. På det europeiske kontinent steg den stadig høyere, og en hadde straks måttet bygge en sterk demning for ennu å kunne stanse dens ødeleggende løp. Men det kunne ikke oppnås gjennom uttidig forhånelse av Amerika».

nasjonale anskuelser intakt, men hvor står de, som kjempet Moskva-tesenes sak? For vel er kampen om underkastelsen under den marxistiske tvangstrøye forlengst forbi, men der er visse sider ved den kommunistiske idé, som er like levende og som kaller på den store mengde den dag i dag. Og som nårsomhelst kan slå ut i full høysommer. Jeg siterer fra boken i fleng:

1. «Det er nødvendig at hver eneste arbeider er klar over, at de gamle offisielle «socialdemokratiske» og «sosialistiske» partier har forrådt arbeiderklassens banner».

2. «Partiets stortingsgruppe må heretter som hittil oppta forslag om militærvesenets avvikling. Men i begrunnelsen av dette forslag skal ikke sosialpasifistiske, men revolusjonær-marxistiske motiver være de fremherskende».

3. «Intellektuelt diktatur, anerkjennelse av rådssystemet, arbeiderklassens diktatur og masseaksjonen».

Disse få sitater viser med ugjendrivelig tydelighet, hva kampen om Moskva-tesene gjaldt, nemlig hel og full underkastelse under de marxistiske idéer og troen på den marxistiske katastrofeteori.

Men vi i Nasjonal Samling har råd til å anse denne kjempevillfarelsen i Arbeiderpartiet på mildeste måte. For der var en ubeskrivelig nød i Norge som andre steder etter foregående krig, ikke minst fremkalt av en fullstendig vanvittig finanspolitikk i det ti-år som fulgte etter våpenstillstanden den 11/11 1918, særlig det ubeskrivelige missgrep, som endte med å føre kronen tilbake til gammel gullparitet. Jeg har kalt professor og direktør Rygg i Norges Bank, med følge, for Norges største økonomiske og finansielle uagtskråker og står ved det uttrykket den dag i dag. Men stortingets finansielle uvitenhet la ned sluttsteinen og Arbeiderpartiet med sin tro på at det kunne lykkes å løfte seg selv etter hårene må også ta sin skyld for miseren.

Et par eksempler for å vise det: Pengene fløt mere enn rikelig inn i krigsårene 1914-1918, så rikelig at bankenes innskuddsmasse steg ustanselig til høyder, som aldri tidligere, og gjelden da selvsagt også, for bankene lånte naturligvis pengene ut igjen. Prisindeksen steg fra 100 til 426, kronen var sunket til under 24 øre. Arbeidslønningene, som nok var steget, var ikke steget tilsvarende, og der var nød i arbeiderkretse. Så kom følgen av vår — ikke nasjonalfølelse — men sjåvinisme.

Prisindeksene falt fra 426 til 137 og det var jubel blant de passive kapitalister. Dette prisfall ga et forholdstall på 311. Kronen var steget fra 24 øre til 73 øre, og en rente på 5 prosent hadde samme gjeldstyngde som en rente på 15,5 prosent for renten fikk naturligvis samme forhøyede kjøpekraft, som de penger, som hadde avlet den. Men bankene som hadde lånt pengene ut til de aktive kapitalister kom i vanskeligheter. Store og mindre industrikonserner måtte stenge portene og gå til skifteretten. På landet gikk auksjonshammeren flittig, for «Dagros», som var ei god melkeku og hadde gitt 10 liter melk om dagen nektet plent å gi 30 liter, grana og furua tok det som før bedagelig i solliene og var ikke til å rikke. Selv skibsrederne måtte gi opp. Værst gikk det naturligvis ut over bankene, for de var som mellom barken og veden. Der herjet figurlig talt «svartedauen». Det var en makaber historie, som minner om en likeså makaber vits: En kar sto en dag oppe i Akersgaten og leste i uthengsskiltene i «Aftenposten». En av hans venner kom bak ham og kikket ham over skulderen og sa: «Er det noe liv i dødsfallene, i dag da?» — Og jeg tør si der var liv i «dødsfallene».

At den uvitende masse kunne gi sin tilslutning og delvis juble til kroneoppskrivningen er undskyldelig, og at der i Stortinget ikke fantes en eneste mann, som kunne klarlegge spørsmålet finner jeg forklarlig, men at direktøren i Norges Bank som til og med var professor i statsøkonomi var primus motor vil for alle tider forbli en gåte.

Det tålmodige og vel også halsstarrige norske folk har sannelig fått lide på grunn av ledere, som ikke har holdt mål!

Men så får jeg komme tilbake til Moskva-tesene en gang til, og et innblikk her tror jeg må søkes på det psykologiske plan. Et halvglemte minne dukker opp. For omtrent 50 år siden leste jeg en bok av dr. Sigurd Ibsen. Den het «Menneskelig kvintessens». Jeg lette i min bokhylle, men fant den ikke, så jeg måtte gå til Universitetsbiblioteket og låne den der. Hovedinnholdet hadde jeg nok klart for meg men måtte memorere formen. Han forteller der om en kar som han ofte kom sammen med i sin ungdom. Det var en velutdannet og intelligent kar — ikke egentlig sympatisk — men han likte å gå lange turer og utvikle sine tanker, sier dr. Ibsen, han tvilte på nesten alt, når det gjaldt menneskene, men

en ting tvilte han ikke på, nemlig på seg selv. Han ville fremfor alt gjerne bli politiker, og han var sikker på å nå frem på dette felt. Men «folkestyre eller fámannselve, sosialisme eller kapitalisme, kirkens frihet eller statens overhøyhet — slike spørsmål som for andre var skjelnemerker — det pasjonerte ham ikke, han så i dem kun slagord, midler, redskaper, som alt etter omstendighetene kunne velges eller vrakes.

Han var en stor opportunist og gjorde seg ingen skrupler. Alt var bare filantropiske kisteklær. Om han skulle tenke seg som tribune eller diktator, etter liberale synsmåter eller etter autoritær oppskrift; det måtte fremgå av begivenhetene og var ham en bisak».

Gang på gang har jeg tangert dette bilde i tankene, for der muligens å finne løsningen, forklaringen på den gåte som omvendelsen fra marxisme til kapitalisme som en finner med utgangspunkt i boken om Moskva-tesene, men uten å få svar.

Tilbake til kapitalismen

Riktignok skal herr statsministeren på Arbeiderpartiets landsmøte i sommer ha uttalt at: «Norge er ikke lenger et kapitalistisk land og heller ikke sosialistisk, men vi lever i en overgangstid».

Denne forklaring kan ikke godtas, med følgende begrunnelse: «Kursgevinst på 249 millioner kroner på Oslo Børs-noterte aksjer ifjor», skriver en avis, og en annen forteller om «800 millioner i kursgevinst på aksjer i 1961». Noe slikt kan vel bare skje i et kapitalistisk samfunn, og dette står jo i den sterkeste motsetning til følgende sosiale programpost:

«Der kreves eliminering av alle arbeidsfrie inntekter som nu tærer på samfunnets økonomiske kraft i form av profit og renter».

Omvendelsen forblir en gåte, men at partiets kapitalistiske underkastelse kan foregå i Martin Tranmæl's storstue blir en ny gåte. At ikke den gamle kjempe forlengst har reist seg og slått i bordet er forunderlig.

Og endelig: Et parti som i den grad slåss mot sin egen fortid er ikke missunnelsesverdige. For idag bevilges det 1,5 milliard kroner til bekjempelse av sitt tidligere jeg.

Det viser seg altså at det er farlig å gå på så hypokritiske hypoteser som moskvateser. Og idag sitter jo arbeiderpartiets fremste tillitsmenn som trofaste diakoner ved den «syke kapital's» dødsleie.

ANDERS MELTEIG.

(Forts. fra s. 5)

Etter dette skulle man anta som gitt at Quisling ringte til oberst Hiorth tidligst etter klokken 17 den 9. april, men i dommen står det klokken 12. Hvordan kan slikt foregå?

Jo. Det kom også andre opplysninger. Telefonsamtalen til Hiorth kom fra Forsvarsdepartementet. Og samtalen ble tidfestet også av et annet vitne.

Og da ble det uorden i anklagen.

Fremsto som vitne Bjarne Knudsen, ansatt som assistent hos forsvarsministeren.

Aktor: Kan De erindre om Quisling den dag (9. april) kom ned i Forsvarsdepartementet?

Knudsen: Ja.

Aktor: På hvilken tid av dagen var det?

Knudsen: Klokken vel 13.

Aktor: Uttalte Quisling noe ved den anledning?

— Han uttalte at Nygaardsvolds regjering var avsatt og at han hadde dannet ny regjering, og at vi hadde å lyste hans ordre som statssjef.

Aktor: Sa han noe mer?

Knudsen: Han gikk derefter inn i statsrådsverelse — — Han fikk visstnok forbindelse med oberst Hiorth på Elverum. Det var nemlig et sånt biapparat som jeg hadde, som gikk inn til forsvarsministerens apparat, så det kom gjennom mitt apparat, og det ble sagt rikstelefonen.

Tablå. Nu kommer altså Knudsen og sier at telefonsamtalen med Hiorth foregikk klokken 13, og så har Hiorth nettopp sagt at han i konferanse med sine offiserer har fastslått tidspunktet til å være mellom klokken 17 og 18!

Hva nu? Jo, aktor springer meget lett over det! I stedet for å tenke på at hendelsen kunne ha foregått første gang klokken 13 etter at Quisling hadde dannet regjering, altså klokken 13, 10. april. Så sier han (side 221):

Men da må formodentlig oberst Hiorth ha husket riktig første gang. Hans første meddelelse til meg gikk ut på at det var ved 12-tiden om formiddagen, men så sa han senere at han hadde snakket med noen flere og tenkt over det og sa han trodde det var om ettermiddagen.

Hiorth har altså endret sin forklaring. Men det har ingen virkning på hverken aktor eller retten.

*

Og så en liten oversikt.

Oberst Hiorth avlegger ed på at han har konferert med andre offiserer og at samtalen med Quisling må ha vært mellom klokken 17 og 18, 9. april. Tidligere har han

sagt i politiforklaring at det var ved 12-tiden.

Kan man feste noen lit til en slik «forklaring» på et så avgjørende punkt?

Bjarne Knudsen sier at samtalen foregikk klokken 13, og at den gikk gjennom hans biapparat i Forsvarsdepartementet. Det synes å være klart at samtalen foregikk klokken 13, men at datoen var gal. Det var ikke 9. april. Den datoen kommer fra Schjelderups ulykkelige innledende vitnemål.

Retten går utenom tre edfestede forklaringer, deriblant Hiorths egen i retten, og fastsetter tidspunktet for samtalen til klokken 12.

Hva sa så Quisling selv om tidspunktet?

Aktor: — Så reiste De ned til Forsvarsdepartementet, og det er etter opplysninger, som jeg har klokken 13. Er det så at De reiste dit ned i en tysk bil og sammen med to tyskere?

Quisling: Var det 9. april?

Aktor: Ja.

Quisling: Er det sikkert det?

Aktor: Ja, jeg spør Dem?

Quisling: Jeg er ikke sikker på at det var 9. april — —

Aktor: Jeg bare spør Dem; Reiste De eller reiste De ikke, 9. april ca. klokken 13 ned i Forsvarsdepartementet?

Quisling: Jeg var i Forsvarsdepartementet, men når det vet jeg ikke. Jeg husker det ikke.

Aktor: Kan De ikke erindre dagen?

Quisling: Jeg er ikke sikker på om det var 9. eller 10. — —

Aktor: Men når jeg nå sier Dem at jeg kan føre vitner på at De var der klokken 13 om formiddagen 9. april frisker det da på Deres hukommelse?

Quisling: Jeg er ikke sikker.

Man må ha lov å si at den måten aktor opptrer på er meget lite betryggende.

Vitnene stemmer ikke overens. Hiorth forandrer forklaring, og det hele flyter.

Men retten dømmer uten skrupler.

Organisasjonslederen i Hirdden skildrer det rette hendelsesforløp slik:

I tiden før 9. april 1940, var major Hvoslef hirsdsjef, og således organisasjonslederens nærmeste overordnede. Da Quisling 9. april proklamerte sin regjering, ble hirsdsjefen utnevnt til forsvarsminister.

Ved 12-tiden natten mellom 9. og 10. april kom en mann fra Telemark og fortalte at det var slått opp mobiliseringsplakater i Telemark. Vedkommende forteller at Quisling la stor vekt på hendelsen og følte savnet av en forsvarsminister i sin nye regjering.

Quisling hadde ventet at Hvoslef skulle ha meldt seg

SPURV I TRANEDANS.

Norges bidrag til de soldater NATO har under våpen utgjør ifølge en fransk oppgave 33,000 mann. Det er bare Luxemburg som har mindre. — Ellers er vi redd for at det i stor utstrekning dreier seg om papirtall, når følgende styrkeoppgaver for de enkelte land oppgis: USA 2,489,000. Frankrike 1,026,000. Storbritannia 593,000. Tyrkia 432,000. Italia 360,000. Vest-Tyskland 311,000. Hellas 131,000. Nederland 140,000. Belgia 153,000. Canada 122,000. Portugal 56,000. Danmark 41,000. Sammen med tallene for Norge og Luxemburg — de to spurver i tranedans — blir dette ialt 5,890,200 soldater under våpen.

*

MUSSOLINIS VILLA BLIR MØDREHJEM.

Fru Rachel Mussolini har besluttet seg til å overlate den italienske organisasjon «Mor og barn» Mussolinis berømte villa «Rocca delle Caminate» til en meget beskjeden pris. Villaen ligger i nærheten av Predappio i Romagna og er omgitt av en stor park. Det var Mussolinis yndlingsoppholdssted, hvor

og overtatt Forsvarsdepartementet (Side 79).

Quisling: Hvilket standpunkt han (Hvoslef) tok vet jeg ikke, men det jeg kjente til, var at det lå en lapp på mitt bord om at Hvoslef ville komme, og det ble et mysterium hele tiden hvor han var blitt av. Han kom ikke. På den måten ble vi også uten forsvarsminister.

Den 10. april fikk Quisling beskjed om at tyskerne ville overta Forsvarsdepartementets (og generalstabens) bygning.

Det ble meget aktuelt å finne Hvoslef og få hindret tyskerne i dette forehavende.

Da Hvoslef fremdeles uteble, tok Quisling med seg organisasjonslederen i Hirdden ned i Forsvarsdepartementet, ved 12—13 tiden 10. april 1940, og overtok departementet selv.

Senere på dagen var Quisling hos kommandanten på Akershus og fikk ordnet med utlevering av norske uniformer til Hirdden.

Quisling overtok altså Forsvarsdepartementet den 10. april 1940 ved 12—13 tiden. Og organisasjonslederen mener at han ringte til oberst Hiorth like etter overtagelsen.

Affæren med Forsvarsdepartementet og oberst Hiorth

han ofte trakk seg tilbake når han skulle fatte viktige beslutninger. Han hadde fått villaen i gave fra borgere i Predappio, hvorfra han selv stammet. Etterat Mussolini var blitt myrdet av kommunistiske partisaner, ble eiendommen stillet under statskontroll, men er senere levert tilbake til Mussolinis familie. Det er nemlig vesentlig her i Norge myndighetene ikke vil tilbakelevere ulovlig tilegnet gods.

*

FRIMURERBOK INDRATT.

Efter hva Deutsche Wochen-Zeitung meddeler, har Landgericht München gitt kjennelse for inndragning av Erich Ludendorffs bok «Vernichtung der Freimaurerei durch Enthüllung ihrer Geheimnisse» (Tilintetgjørelse av frimureriet ved avsløring av dets hemmeligheter). Det var pussig nok generalsekretæren i Zentralrat der Juden in Deutschland, dr. van Dam, som hadde krevet boken inndratt.

*

«WOLFSSCHANZE BLIR MUSEUM.

De polske myndigheter holder på å innrede et museum i små bunkere og barak-

er da helt logiske hendelser.

Quisling dannet en norsk regjering som hadde til formål å føre Norge tilbake til nøytraliteten og redde Norges suverenitet. Han ville selvfølgelig ikke ha noen tyskere i Forsvarsdepartementet. Ulykken var at major Hvoslef ikke møtte.

Hvoslef ble ikke utnevnt før om kvelden 9. april. Det er derfor helt logisk at Quisling først var i departementet den 10.

En rett som ikke gjør forsøk på å finne frem til sannheten på et så avgjørende punkt må klandres på det sterkeste.

Den bestemmende del av det norske folk kan også klandres, fordi den godtok en slik rett.

Quisling selv sier (side 365):

Når noe sådant kan skje i rettens og Fedrelandets navn, må det være noe grundig galt iveien både med folket og med landets styre og stell.

O. K.

Bergs Assuransesbyrå

ALT I FORSIKRING

Arbiensgt. 1 — 44 49 94

ker rundt omkring ruinene av det kjempemessige Führerhauptquartier «Wolfschanze» ved Rastenburg i Øst-Prøissen.

*

DET GLADE VANVIDD.

(PNJ) Mens Ulbricht-regjeringen har brutt enhver forbindelse mellom de to deler av Berlin og stadig griper til skarpere represalier mot befolkningen i Øst-Berlin, svermer Vest-Berlin av agenter, ja selv SED kan drive sitt uvesen der. I stedet for endelig engang å gripe inn her, ruster rettsvesenet i Vest-Berlin seg til en stor prosess mot 7 medlemmer av National-Jugend Deutschlands og 6 medlemmer av Bund Nationaler Studenten. De fleste av de anklagede ble arrestert i januar 1961 og satt innesperret i 3 måneder før de ble løslatt igjen av varetekten. Anklageskriftet er på 156 sider. De vestallierte militærkommandanter har gitt sin velsignelse til prosessen forsåvidt angår de i Berlin bosatte.

*

BRITISKE LIKPLYNDRERE.

Den britiske major Spencer-Hill har forært regimentmuseet til det kongelige irske skytterregiment sablen og uniformsluen til den i Nürnberg henrettede tyske generalfeltmarskalk v. Keitel, forskjellige tyske bøker og endel porselen som har tilhørt Heinrich Himmler.

*

AMERIKANSK MATOPPSKRIFT

Kråke å la Kennedy: Ta en stor kråke. Kok den sakte i 100 dage. Skum bort all grå materie. Krydder med brent kubansk sukker. Ta bort Laos. Stek etterpå i middelsvarm ovn til Krustsjov ler. Garner med ørnefjær. Serveres i Wien. («Battle Line»).

FOLK OG LAND

Kierschowsgt. 5. Oslo
Telefon 37 76 96
Boks 3214

Abonnementspriser:

Kr. 30,- pr. år, kr. 15,- pr. halvår i Skandinavia. Utlandet forøvrig: kr. 35,- pr. år, kr. 17,50 pr. halvår. I nøytralt omslag kr. 40,- pr. år, kr. 20,- pr. halvår

Løssalg 75 øre

Annonsepris:

32 øre pr. millimeter over en spalte.

Bruk postgiro nr. 16450.

Utgiver A/L Folk og Land